

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД

Проаналізовано аспекти організації взаємодії органів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень за вчинення дорожньо-транспортної події. Під час розслідування дорожньо-транспортних подій необхідно правильно організувати взаємодію органів досудового розслідування з іншими органами, підрозділами внутрішніх справ і спеціалістами з різних галузей. Слідчий, спеціаліст-автотехнік, працівник Державної автомобільної інспекції, патрульно-постової служби, карного розшуку, оперативний черговий, перекладач та аварійний комісар виконують значну роль під час розслідування цієї категорії злочинів.

Ключові слова: *дорожньо-транспортна подія, слідчо-оперативна група, Державна автомобільна інспекція, патрульно-постова служба, аварійний комісар.*

Постановка проблеми. Автомобільний транспорт виконує важливу роль у соціально-економічному розвитку країни. На сьогодні більш як 100 тисяч автомобільних перевізників надають послуги з перевезення 52 відсотків пасажирів та 64 відсотків вантажів, а кількість індивідуальних автомобілів в Україні перебільшує 160 одиниць на 1000 осіб населення. Відповідно до наведеної статистики зазначимо, що автомобілізація населення, а також дорожній рух є однією із найбільш характерних та невід’ємних частин сучасної цивілізації.

Однак разом з економічними благами автомобілізація тягне за собою негативну проблематику. Найбільш серйозною з них є проблема дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП). За статистикою в Україні упродовж січня-лютого 2014 року було скоєно 3137 ДТП, 487 осіб загинуло, 3879 травмовано [1].

Організація всебічної взаємодії під час розслідування ДТП є запорукою успішного розкриття та розслідування цього виду злочину. Кримінальні провадження за такими фактами є складними, об’ємними і вимагають від органів досудового розслідування великих зусиль.

Стан дослідження. Вагомий внесок у розробку методики розслідування злочинів, пов’язаних з ДТП, зробили такі вчені: М. Г. Богатирьов, В. І. Жулев, Б. Л. Зотов, М. П. Зуєв, В. А. Мисливий, С. Г. Новіков, В. М. Махов, Т. В. Авер’янов та ін. Актуальні проблеми взаємодії

учасників проведення огляду місця ДТП докладно висвітлювали П. П. Луцюк, П. С. Луцюк, О. Д. Коленко, О. С. Ховтун.

Однак, незважаючи на наукові розробки, отримані результати не відображають всієї повноти організації взаємодії під час розслідування кримінальних проваджень щодо вчинення ДТП.

Метою статті є визначення організації взаємодії органів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень у разі вчинення дорожньо-транспортної події.

Виклад основних положень. Значущість матеріалізованих доказів у зв'язку зі змінами у адміністративному та кримінальному-процесуальному законодавстві різко зростає. Це вимагає від осіб, що прибули на місце скоєння ДТП, високої професійної майстерності, спостережливості, вміння не залишати поза увагою дрібниці, що на перший погляд можуть здаватися незначними, крім цього, для того, щоб результативність проведення огляду місця ДТП була високою, знань одного слідчого часто недостатньо. Йому необхідна допомога фахівців. Отже, під час розслідування ДТП необхідно правильно організувати взаємодію органів досудового розслідування з іншими органами, підрозділами внутрішніх справ та спеціалістами з різних галузей.

Однією із важливих умов ефективного розслідування ДТП є своєчасна організація виїзду на місце слідчо-оперативної групи (далі – СОГ). У разі вчинення ДТП огляд місця події необхідно проводити невідкладно, тому що вплив різних обставин (потік транспорту, пішоходів, атмосферні умови та інше) може призвести до втрати, пошкодження слідів та зміни обстановки. В окремих випадках (коли, наприклад, необхідний розшук автотранспорту та його водія) від швидкого та якісного огляду залежить успіх подальшого розшуку.

Отже, основа організації взаємодії під час розслідування ДТП ґрунтується на визначенні кола осіб, які належатимуть до складу членів слідчо-оперативної групи, відповідно до п. 10 Наказу МВС України від 14 серпня 2012 року № 700 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» [2].

Від особливостей організації взаємодії у процесі розслідування ДТП багато в чому залежить розв'язання головного завдання кримінального судочинства, визначеного в ст. 2 КПКУ «забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був при-

тягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура» [3, с. 6–7].

Погоджуючись з В. В. Веденською, розподіл повноважень слідчих та працівників Державної автомобільної інспекції (далі – ДАІ) на місці скоєння ДТП з постраждалими слід здійснювати з огляду на такі положення:

1) порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило у потерпілого середньої тяжкості тілесне ушкодження, є кримінальним злочином, передбаченим ч. 1 ст. 286 Кримінального кодексу України (далі – ККУ);

2) згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПКУ) досудове розслідування злочинів здійснюється у формі досудового слідства (п. 1 ст. 215 КПКУ) слідчими підрозділами органів внутрішніх справ України (далі – ОВСУ) як органами досудового розслідування (п/п. 1 п. 1 ст. 38 КПКУ);

3) повноваження слідчого органу досудового розслідування можуть здійснюватися співробітниками інших підрозділів ОВСУ лише під час досудового розслідування кримінальних проступків (п. 3 ст. 38 КПКУ). Водночас, оскільки чинним законодавством досі не визначено, які саме кримінальні правопорушення є кримінальними проступками, виконання співробітниками інших підрозділів ОВСУ, зокрема ДАІ, повноважень слідчого наразі є незаконними;

4) кримінальна відповідальність за ст. 286 ККУ настає за умови заподіяння наслідків у вигляді фізичної шкоди, яка є не менш небезпечною, ніж середньої тяжкості тілесне ушкодження. Заподіяння в результаті порушення правил безпеки дорожнього руху легких тілесних ушкоджень унеможлиблює застосування ст. 286 ККУ і зумовлює адміністративну відповідальність [4, с. 412–413].

З огляду на конкретну слідчу ситуацію, слідчий повинен розділити функціональні обов'язки між учасниками огляду місця ДТП. Діяльність членів СОГ на місці пригоди потребує узгоджених дій усіх учасників слідчого огляду. Наприклад, слідчий відповідно до п. 10.3 Інструкції № 700 під час розслідування ДТП має право:

– доручати спеціалістові НДЕКЦ проведення орієнтувального і оглядового фотографування та відеозапису місця пригоди, а також із

залученням працівника ДАІ скласти схему (план) розташування об'єктів на місці події;

– за участю працівників ДАІ та посадових осіб дорожніх і комунальних організацій визначити на місці пригоди стан дорожнього покриття, погодні умови, видимість елементів дороги та конкретної перешкоди, наявність дорожніх умов, які могли стати супутньою або безпосередньою причиною скоєння ДТП. Такі обставини обов'язково фіксуються в протоколі огляду місця події, а також оформлюються спільним з представником власника дороги актом у разі виявлення недоліків в утриманні вулиць, доріг, залізничних переїздів або інших дорожніх споруд, що пов'язані з причинами ДТП;

– організовувати проведення огляду транспортних засобів на місці пригоди за участю понятих, працівника ДАІ та спеціаліста НДЕКЦ. За його результатами скласти відповідний протокол, в якому серед інших обставин зазначити технічний стан транспортних засобів, що оглядалися;

– приймати рішення про тимчасове вилучення транспортних засобів та надати вказівку працівнику ДАІ про їх доставлення і поміщення для тимчасового зберігання на спеціальні майданчики чи стоянки [2].

На тактику проведення слідчої (розшукової) дії істотно впливає вибір осіб, яких залучають до участі в такій дії [5, с. 59–64]. Коло цих осіб може бути різноманітним і залежить від характеру слідчої ситуації, яка потребує вирішення.

Законом передбачені випадки обов'язкової і факультативної участі фахівців в огляді ст. 237, 238 КПКУ.

Тільки участь судово-медичного експерта або лікаря, згідно зі ст. 238 КПКУ, у разі огляду трупа є обов'язковою, інші ж фахівці, що беруть участь в огляді, є факультативними учасниками. Їх може запросити слідчий, якщо вважатиме доцільним.

Судово-медичний експерт або лікар допомагають в огляді, встановленні ушкодження на трупі, визначенні механізму і характеру авто-травм. Особливу увагу треба звертати на характер, форму, розмір і локалізацію ушкоджень, заподіяних транспортним засобом. Виміряти відстань від підшви взуття потерпілого до контактування поверхні ноги з виступаючими частинами транспортного засобу (бампером тощо), також для огляду трупа спільно зі спеціалістом у галузі судової медицини може бути залучений спеціаліст-автотехнік, водночас він надає допомогу в з'ясуванні питань щодо виникнення слідів транспортного засобу на одязі, тілі потерпілого, про механізм контакту людини

і транспортного засобу, параметрів транспортного засобу, які підлягають фіксації.

Обов'язково (або за першої можливості) повинен залучатися спеціаліст-автотехнік до огляду місця ДТП з людськими жертвами, а також у випадках, коли водій з транспортним засобом зникли з місця пригоди.

Допомога спеціаліста-автотехніка необхідна під час вирішення низки завдань у процесі огляду місця ДТП, а саме: а) визначення території огляду; б) визначення і підготовка науково-технічних засобів для проведення слідчих (розшукових) дій; в) встановлення механізму ДТП; г) оперативного встановлення, виявлення, фіксація, послідовності огляду слідів та вилучення, упаковки інших об'єктів, що мають значення для аналізу механізму пригоди; ґ) визначення технічного стану транспортного засобу на момент ДТП (до неї чи після неї); д) подання орієнтувальної інформації про марку, модель, особливості транспортного засобу, що зник з місця пригоди; е) установлення технічних причин та умов, що сприяли вчиненню ДТП, є) за необхідності складає плани, схеми, креслення, проводить фотозйомку та відеозйомку; ж) допомагає у проведенні слідчого експерименту ДТП для визначення видимості, оглядовості, перевірки гальм; з) роз'яснення, щодо використання спеціальної термінології.

У разі необхідності для участі в огляді певної ділянки дороги, на якій сталася ДТП, можна залучити як спеціаліста кваліфікованого працівника дорожньо-експлуатаційної дільниці, оскільки в цих службах зберігаються найбільш повні дані про параметри дороги (паспорт дороги).

Отже, сучасний рівень організації ОМП уможливорює участь не тільки спеціаліста-криміналіста широкого профілю, але й більш вузьких фахівців криміналістичних підрозділів: спеціалістів фізико-хімічної лабораторії – для виявлення й вилучення мікрочастин; спеціаліста-автотехніка – для огляду місця ДТП і слідів автотransпортних засобів; пожежно-технічного спеціаліста – для отримання оперативної інформації про причину та природу вибуху, спеціаліста-біолога, спеціаліста лабораторії криміналістичної одорології – для виявлення й фіксації відповідних об'єктів тощо.

Як зазначає В. М. Махов, залучення фахівців корисне і для роботи, яку міг би виконати слідчий сам, але повільніше і менш якісно, ніж фахівець. Деякі технічні засоби (вимірювання, знімальна апаратура та ін.) вимагають тривалого відволікання слідчого від виконання інших невідкладних заходів під час проведення слідчої дії. Відтак

складання слідчим схем, планів, фотографування, інші заходи щодо закріплення і вилучення доказів можуть затягнути проведення слідчої дії, що призведе до витрачання часу для своєчасного проведення інших невідкладних слідчих дій [6].

Низка авторів стверджує, що деяким чином якісному вирішенню завдань під час огляду місця події може сприяти програмування дій слідчого, тобто можливість отримання у короткій формі переліку раціональних рекомендацій залежно від конкретної ситуації. Програмуванню повинна підлягати не тільки діяльність слідчого у процесі огляду місця події, але і діяльність працівника ДАІ, що надає допомогу слідчому. Причому це повинні бути не дві різні програми, а одна, що передбачає їх спільні дії. Вони вважають, що роль співробітника ДАІ, що належить до її складу, є універсальною і він виступає не тільки як працівник ОВС, а також як і спеціаліст [7].

Отже, у процесі розслідування ДТП важливою є участь працівників ДАІ, які діють згідно з Наказом МВС України № 111 від 27.03.2009 року «Про затвердження Інструкції з питань діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції». Прибувши на місце пригоди, працівник підрозділу ДПС до приїзду СОГ (виокремлено найважливіші функції): збирає інформацію про постраждалих, у які медичні заклади і ким вони відправлені; з'ясовує тип, марку, колір і реєстраційні номерні знаки транспортних засобів, на яких до його прибуття були відправлені постраждалі; у присутності двох свідків фіксує місце, час, вид, обставини та наслідки ДТП; установлює транспортні засоби, водіїв, пасажирів та інших осіб причетних до ДТП, її свідків і забезпечує присутність вказаних осіб на місці пригоди до прибуття СОГ; доповідає прибулому на місце події керівникові СОГ інформацію про причетних до ДТП осіб і свідків, передає йому зібрані відомості й речові докази і надалі діє за його вказівками, а саме: забезпечує участь свідків під час проведення огляду та організовує огляд осіб, причетних до ДТП, у медичних закладах; за дорученням слідчого в присутності понятих проводить необхідні виміри, огляд транспортних засобів, дані про які вносяться старшим СОГ до протоколів огляду транспортних засобів та огляду місця ДТП і схеми до нього. Негайно вживає заходів реагування для переслідування та затримання підозрюваних транспортних засобів, у разі, якщо водій залишив місце ДТП, установлює ймовірний напрямок його руху, марку, тип, державний реєстраційний номерний знак, колір, а також особливі прикмети транспортного засобу і водія [8], а також відповідно до п. 10.4 Інструкції № 700 за вказівкою слідчого забезпечують

транспортування потерпілих та загиблих унаслідок ДТП осіб до медичних закладів пункт, а також сприяють в транспортуванні пошкоджених транспортних засобів.

Особливості дорожньо-транспортних подій такі, що працівник ДАІ, який належить до складу СОГ, виконує універсальну роль не тільки працівника ОВС, але і фахівця. Отже, роль працівника ДАІ, який належить до групи, визначається переліченими функціями – виконанням доручень слідчого як фахівця у цій галузі та забезпеченням безпеки під час роботи групи на місці пригоди. Хоча, як вже зазначалось, працівник ДАІ повинен виконувати тільки власні функції, оскільки зробити це як фахівець в іншій галузі він повністю не здатний.

Складовою у взаємодії розслідування ДТП можна назвати і дії міліціонерів підрозділу патрульно-постової служби, які відповідно до п. 2 розділу XIII наказу МВС України № 404 від 28.07.1994 р. «Про затвердження Статуту патрульно-постової служби України» у разі виявлення ДТП, або отримавши повідомлення про неї, міліціонери мають виконати низку основних дій: затримати водіїв, транспорт, які брали участь у події, вилучити посвідчення на право керування транспортом і ключі від замка запалення, вжити заходів для доставлення у встановленому порядку транспортних засобів для тимчасового зберігання на спеціальних майданчиках чи стоянках; встановити і стисло опитати учасників і очевидців події, уточнити обставини, за яких вона була вчинена; у випадку, якщо особа, винна у скоєнні ДТП, зникла з місця її вчинення, але отримані дані підтверджують те, що її можливо затримати «по гарячих слідах», негайно організувати переслідування і розшук цієї особи; з прибуттям працівників ДАІ або СОГ на місце події доповісти про її обставини передати документи, вилучені у водіїв, після чого діяти за вказівкою старшого СОГ і оперативного чергового; про подію і вжиті заходи доповісти письмовим рапортом на ім'я начальника ОВС [9].

До взаємодії щодо розслідувань ДТП залучаються працівники підрозділів карного розшуку, які у межах своєї компетенції виконують доручення слідчого, уживають заходів щодо розшуку осіб, що залишили місце ДТП, до якої вони причетні, надає допомогу в установленні та опитуванні учасників, потерпілих і свідків пригоди. Негайно орієнтує ОВС прилеглих територій про обставини пригоди, прикмети транспортних засобів та осіб, які залишили місце ДТП. Забезпечує якісне виконання доручень і вказівок слідчого. Складає мотивований рапорт про здійснені на місці пригоди заходів, який упродовж доби надає началь-

никові ОВС. Також під час отримання матеріалів щодо розшуку водіїв та транспортних засобів координує розшукову роботу зі слідчими. За наявності достовірної інформації про наміри особи, яка залишила місце ДТП з тяжкими наслідками, щодо переховування від слідства чи суду, а також у разі здійснення ним тиску на учасників кримінального процесу, або знищення доказової бази, готує відповідний мотивований рапорт, долучивши до нього документи, що підтверджують вказані обставини. Після зупинення кримінальних проваджень, в яких місцезнаходження обвинувачених невідоме, щомісячно інформує слідчого про перебіг їх розшуку та встановлення цих осіб [10].

Особливу роль в організації роботи виконує оперативний черговий органу внутрішніх справ, який у разі надходження повідомлення про ДТП забезпечує своєчасне інформування та виклик на місце ДТП відповідальних посадових осіб дорожніх або комунальних організацій, на території обслуговування яких сталася пригода.

У разі втечі водія на транспортному засобі з місця події, негайно інформує працівників ДАІ, ДПС, працівників підрозділів карного розшуку щодо прикмет об'єктів розшуку, також оперативно інформує у вигляді орієнтувань чергові частини районних та лінійних відділів ОВС.

Неабияка роль у реалізації положень принципу національної мови кримінального судочинства відведена такому учаснику процесу, як перекладач. Він вступає в процес для подолання мовних бар'єрів та його участь пов'язана із забезпеченням прав учасників провадження, а також із вирішенням основних завдань судочинства. Без перекладача неможливо створити належні умови комунікації між учасниками провадження у кримінальному провадженні,

Отже, у випадках, коли учасником ДТП є громадянин, що не володіє мовою, якою проводяться слідчі (розшукові) дії, відповідно до ст. 68 КПКУ запрошується перекладач.

Обов'язком слідчого судді, суду, прокурора, слідчого є забезпечити право користуватись послугами перекладача (ч. 3 ст. 29 КПКУ). Вони забезпечують учасникам кримінального провадження, які не володіють чи недостатньо володіють державною мовою, право давати показання, заявляти клопотання і подавати скарги, виступати в суді рідною або іншою мовою, якою вони володіють, користуючись за потреби послугами перекладача в порядку, передбаченому КПК [11].

Відповідно до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» особи, які мають у експлуатації наземний транспортний засіб,

зобов'язані укласти із страховиками договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю, майну третіх осіб під час експлуатації наземного транспортного засобу [12], тобто у процесі використання транспортного засобу в дорожньому русі особа, яка керує ним, зобов'язана мати при собі страховий поліс (сертифікат).

Як засвідчує практика, під час вчинення ДТП незалежно від складності зіткнення, наявності в учасників ДТП середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень, смерті потерпілого (потерпілих), учасники події перш за все телефонують до гарячої лінії страхової компанії щодо сповіщення про подію та виклику аварійного комісара, а не до «Міліції» – 102 або «Екстреної служби» – 112. На наш погляд, це сприяє втраті слідів вчинення ДТП, втечі винного водія з місця події на транспортному засобі чи залишивши його.

У разі заподіяння шкоди життю, здоров'ю, майну третьої особи внаслідок дорожньо-транспортної пригоди аварійний комісар відповідно до посадових інструкцій, у разі отримання повідомлення про ДТП, здійснює виїзд на місце пригоди, або погоджує необхідність виїзду з представником відповідної страхової компанії, якщо така умова передбачена договором про співпрацю, якщо ні – самостійно приймає рішення про доцільність виїзду. Крім цього, фахівець зобов'язаний: у разі потреби негайно викликати представників ДАІ, швидкої медичної допомоги; об'єктивно і точно документально фіксувати обстановку на місці ДТП; здійснювати фотозйомку місця пригоди та всіх її учасників, а також документів учасників пригоди, водночас:

- фотозйомку здійснювати цифровим апаратом із налаштованою функцією фіксації часу та дати створення фотографій;

- фото місця пригоди: панорамні фотографії місцевості (з прилеглими дорожніми знаками та іншими орієнтирами, що допоможуть з'ясувати обставини пригоди), розташування автомобілів на проїжджій частині, сліди ДТП (осипи скла та бруду, гальмівні шляхи, пошкоджені фрагменти кузовів автомобілів тощо);

- фото транспортних засобів – учасників ДТП: загальні фотографії автомобілів, їх пошкодження, реєстраційні та VIN-коди¹, показники панелі приладів;

¹ Ідентифікаційний номер розташовується на незнімній частині кузова в місцях, найменш схильних до руйнування при ДТП і дублюється на табличці, розташованій в передній частині автомобіля.

– фото документів водіїв транспортних засобів – учасників ДТП: свідоцтва про державну реєстрацію транспортного засобу, посвідчення водіїв, талони попередження, довіреності, шляхові листи, талони про проходження технічного огляду.

Після здійснення огляду транспортних засобів всіх учасників ДТП комісар заповнює відповідні акти огляду пошкоджених транспортних засобів, з якими під особистий підпис ознайомлюються всі учасники ДТП.

Крім вказаного, аварійний комісар відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 8 від 05.01.1998 р. із змінами відповідно до Постанови КМ № 868 від 19.09.2012 р. «Про затвердження Типового положення про організацію діяльності аварійних комісарів» має право з дозволу слідчого або прокурора знайомитися з матеріалами досудового розслідування, та може бути присутнім під час проведення слідчих дій, а також зобов'язаний подавати інформацію про обставини і причини настання страхового випадку та заподіяну шкоду на письмову вимогу оперативних підрозділів, органів досудового розслідування чи прокуратури у зв'язку з кримінальним провадженням [13].

Здійснивши аналіз, підсумовуємо, що аварійний комісар на місці вчинення ДТП детально вивчає, фіксує, документує подію, яка трапилась, а саме: дублює дії слідчого, експерта, а отже, у разі істотних недоліків в організації проведення огляду місця ДТП, орган досудового розслідування може звернутись із запитом до аварійного комісара про надання фототаблиць та актів огляду пошкоджених автомобілів.

Вагомим чинником є те, що під час внесення до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальні правопорушення, пов'язані з порушенням Правил дорожнього руху, обов'язково вказується інформація про всіх учасників ДТП (п. 10.5 Інструкції № 700) [2]. Погоджуючись з О. В. Кривченком, зауважимо, що усі учасники ДТП теж можуть бути додатковими джерелами криміналістичної інформації, та яких в подальшому можна допитати як свідків або спеціалістів. Це надасть змогу якомога краще закріпити існуючі докази та доповнити їх новими [14].

Висновки. Чіткий розподіл функцій і обов'язків членів СОГ на місці ДТП – одна з умов повного та якісного проведення слідчих дій [15, с. 451–452].

Беручи до уваги зазначене, можна підсумувати, що КПКУ 2012 р., а також Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні,

виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, затвердженої Наказом МВС України № 700 від 14 серпня 2012 р., потребують удосконалень, вагомого доповнення та уточнення законодавчої регламентація організації взаємодії між іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у розслідуванні ДТП, що супроводжуватиметься успіхом у розслідування таких злочинів.

1. Статистика ДТП в Украине за 2014 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dtpua.com>

2. Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень: наказ МВС України № 700 від 14.08.2012 р.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – Т. 1. – С. 6–7.

4. Веденська В. В. Про розподіл повноважень слідчих і працівників ДАІ МВС України на місці скоєння ДТП з постраждалими / В. В. Веденська // Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 вересня 2013 р.). – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – С. 412–413.

5. Кінаш О. Організація окремої слідчої дії – умова законності й ефективності розслідування / О. Кінаш // Право України. – 2003. – № 2. – С. 59–64.

6. Махов В. Н. Учасние специалистов в следственных действиях: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. «Уголовный процесс и криминалистика; оперативно-розыскная деятельность; судебная экспертиза» / В. Н. Махов. – М., 1972. – 26 с.

7. Сидоров З. Т. Использование автотехнических познаний в раскрытии и расследовании дорожно-транспортных преступлений: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. «Уголовный процесс и криминалистика; оперативно-розыскная деятельность; судебная экспертиза» / З. Т. Сидоров. – М., 1999. – 42 с.

8. Інструкції з питань діяльності підрозділів дорожньо-патрульної служби Державтоінспекції: наказ МВСУ № 111 від 27.03.2009 р.

9. Про затвердження Статуту патрульно-постової служби України: наказ МВС України № 404 від 28.07.1994 р.

10. Галуцько В. М. Взаємодія органів і підрозділів внутрішніх справ України при документуванні та розслідуванні дорожньо-транспортних пригод / В. М. Галуцько. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.law.propertry.in.ua>

11. Кримінально-процесуальний кодекс України. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 254 с.

12. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

13. Про затвердження Типового положення про організацію діяльності аварійних комісарів: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.01.1998 р. № 8 із змінами згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 р. № 868. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

14. Кривченко О. В. Актуальні питання взаємодії органів досудового розслідування з іншими підрозділами внутрішніх справ при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод / О. В. Кривченко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.corp-iguvd.lg.ua>

15. Герасимов І. Ф. Криміналістика: підручник для вузів / І. Ф. Герасимов, Л. Я. Драпкин. – М.: Вища школа, 1994. – С. 451–452.

Захарова А. В. К вопросу организации взаимодействия при расследовании дорожно-транспортных происшествий

Проанализированы аспекты организации взаимодействия органов досудебного расследования при расследовании криминальных правонарушений за совершение дорожно-транспортного события. При расследовании дорожно-транспортных событий необходимо правильно организовать взаимодействие органов досудебного расследования с другими органами, подразделениями внутренних дел и специалистами из разных отраслей. Следовательно, специалист-автотехник, работник Государственной автомобильной инспекции, патрульно-постовой службы, уголовного розыска, оперативный дежурный, переводчик и аварийный комиссар играют неотъемлемую роль при расследовании данной категории преступлений.

Ключевые слова: дорожно-транспортное происшествие, следственно-оперативная группа, Государственная автомобильная инспекция, патрульно-постовая служба, аварийный комиссар.

Zakharova O. V. Under the question concerning the cooperation in accident investigation

In the article analysed: The article considers the aspects of organization of preliminary investigation bodies cooperation when investigating the criminal abuses in the event of traffic accident. When investigating the traffic accidents it is necessary to properly organize the cooperation between the preliminary investigation bodies and the other bodies, internal affairs subdivisions and the specialists of different spheres.

Qualitative inspection of the place of traffic accident, as well as full and detailed fixation of its results are of utmost importance for determining the reasons and conditions of the accident. It is the basis for the following work of the preliminary investigation bodies, experts, specialists, courts which will serve for a proper investigation and crime detection.

One of the main requirements to the inspection of the place of traffic accident is its emergency. Place of the traffic accident is characterized by the traffic situation, therefore, the investigator's task is to fix it promptly and properly, as experience has proven, the clear allocation of functions and duties of the members of Operational-Investigation Groups at the place of traffic accident is one of conditions of complete and qualitative investigative activity, also the role of the specialist should be kept in mind who, due to his skills and knowledge, is called to facilitate the investigating bodies to detect and fix the facts necessary for the prompt and correct decisions on the issues arising in the process of the crime investigation.

It is important that, when registering the fact of criminal abuse related to the traffic rules violation in the Unified state register of preliminary investigation, it is necessary to indicate the information about all traffic accident participants (point 10.5 Instruction No. 700), so, all the participants of traffic accident can be an additional source of criminalist information.

Investigator, auto-technical specialist, workers of State traffic inspection, patrol service, criminal investigation, operative officer and emergency commissioner play an inalienable role when investigating this category of crimes.

Key words: *traffic accident, Operational-Investigation Groups, the State Traffic Inspection, patrol service, emergency commissioner.*

Стаття надійшла 17 березня 2014 р.

УДК 343.7

О. В. Козак

ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАПОДІЯННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ

Досліджено поняття «майнова шкода», «матеріальна шкода», «криміналізація», а також підстави криміналізації, зокрема за діяння, якими протиправно спричиняється майнова шкода, та формулюються проблемні питання кримінального права у сфері встановлення кримінальної відповідальності за майнову шкоду, визначення санкцій за ці злочини, а також співвідношення норм кримінального права з нормами інших галузей права, зміст яких визначає умови настання кримінальної відповідальності за заподіяння майнової шкоди, що має істотне значення для правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю.

Ключові слова: *майнова шкода, суспільна небезпечність, криміналізація, підстави і критерії криміналізації.*

Постановка проблеми. *Суспільна шкідливість і небезпечність протиправного заподіяння майнової шкоди є загальновизнаною. Тому*